

WIMS VERDEN

Den tyske regissøren, fotografen og kunstneren Wim Wenders revolusjonerte amerikansk film. Selv mener 70-årsjubilanten at feilgrepene er det viktigste han har gjort.

TEKST TINA AASEN FOTO ESPEN EICHHÖFER
Berlin

FØRST SER DU de blå skoene, de blå sokkene, og så ser du ham. Wim Wenders slentrer nedover betonggulvet i galleriet Blain Southern i Berlin. Brilleinnfatningen er blitt smalere og den viltre hårmanken er temmet. Men det er ikke lett å gjette at filmskaperen i august fylte 70 år.

Wim Wenders feirer fødselsdagen ennå, med en stor fotoutstilling i hjembyen. Rundt ham i det tidligere avishuset virrer galleriansatte, de borrer i veggene, klatrer opp og ned gardintrapper. De siste bildene til utstillingen «Time Capsules. By the side of the road» må på plass før åpningen.

– 70 år er lenge. Plutselig skjønner du at du begynte å jobbe da mange av dem som kommer for å se filmene dine ikke var født. De spenner over en epoke hvor håndverket har endret seg totalt, sier Wenders til D2.

Regissøren, fotografen, forfatteren og maleren er også kalt «mannen som hjalp Amerika til å se seg selv». Han har laget film i over fire tiår, og er en av verdens mest unike og anerkjente filmskaper. I februar mottok han Gullbjørnen, æresprisen under den internasjonale filmfestivalen i Berlin, for sitt livsverk. Tre av dokumentarene hans er nominert til Oscar, og han har mottatt en lang perlesnor av priser for sine dramafilmer, blant annet Gullpalmen for filmen «Paris, Texas» i 1984.

Wim Wenders har i snitt laget nesten én film i året siden 1970, og sammen med særlig Werner Herzog og Rainer Werner Fassbinder satte han Tyskland på det internasjonale filmkartet.

WIM WENDERS

FØDT Ernst Wilhelm Wenders i Düsseldorf i 1945.	«Buena Vista Social Club» (1999), «Pina» (2011) og «The Salt of the Earth» (2014) ble alle nominert til Oscar.
FILMSKAPER og fotograf som fra 1970-tallet var en del av bevegelsen Neue Deutsche Cinema – Ny tysk film.	BOR i Berlin med kona Donata Wenders, som er fotograf.
FIKK sitt internasjonale gjennombrudd i 1984 med «Paris, Texas».	NORGESAKTUELL med dramafilmen «Every Thing Will Be Fine», skrevet av Bjørn Olaf Johannessen, med premiere 20. november.
VANT prisen som beste regissør i Cannes for «Der Himmel über Berlin» («Lidenskapens vinger» eller «Himmelen over Berlin») i 1987.	FOTOUTSTILLING på Blain Southern i Berlin. Står til 14. november.
DOKUMENTARENE	NETT wim-wenders.com

Til sitt neste prosjekt «The Beautiful Days of Aranjuez» har han kalt inn sine gamle venner og samarbeidspartnere gjennom lang tid: forfatter Peter Handke og musiker Nick Cave. Wenders skal også regissere oppfølgeren til Oscar-nominerte «Buena Vista Social Club» om det cubanske bandet han forøvriget på film, og som fikk enorm berømmelse i 1999. Men først kommer den «norske» dramafilmen «Every Thing Will Be Fine» til kinoer her hjemme.

– Når jeg ser tilbake, er feilskjærene de aller viktigste tingene jeg har gjort, fordi jeg har lært mye mer

av dem. Suksessene vil jeg ikke endre på – av naturlige årsaker.

INN I AMERIKA. Legesønnen ble født i et utbombet Düsseldorf i 1945. Med sitt første fotoapparat begynte han å fange verden rundt seg som seksåring. Men det var maleriene som trakk i ham. Han dro alene, gikk rundt i galleriene, oppslukt av en verden som han opplevde vakrere enn den utenfor. Men da den skolerte kunstmaleren Wim Wenders oppdaget filmens enorme potensial, slengte han kosten fra seg og begynte å filme.

Fra tidlig 1970-tall ble han – sammen med Fassbinder, Herzog og Margarethe von Trotta – en del av Ny tysk film-bevegelsen og en ledende skikkelse i tysk og etterhvert amerikansk film.

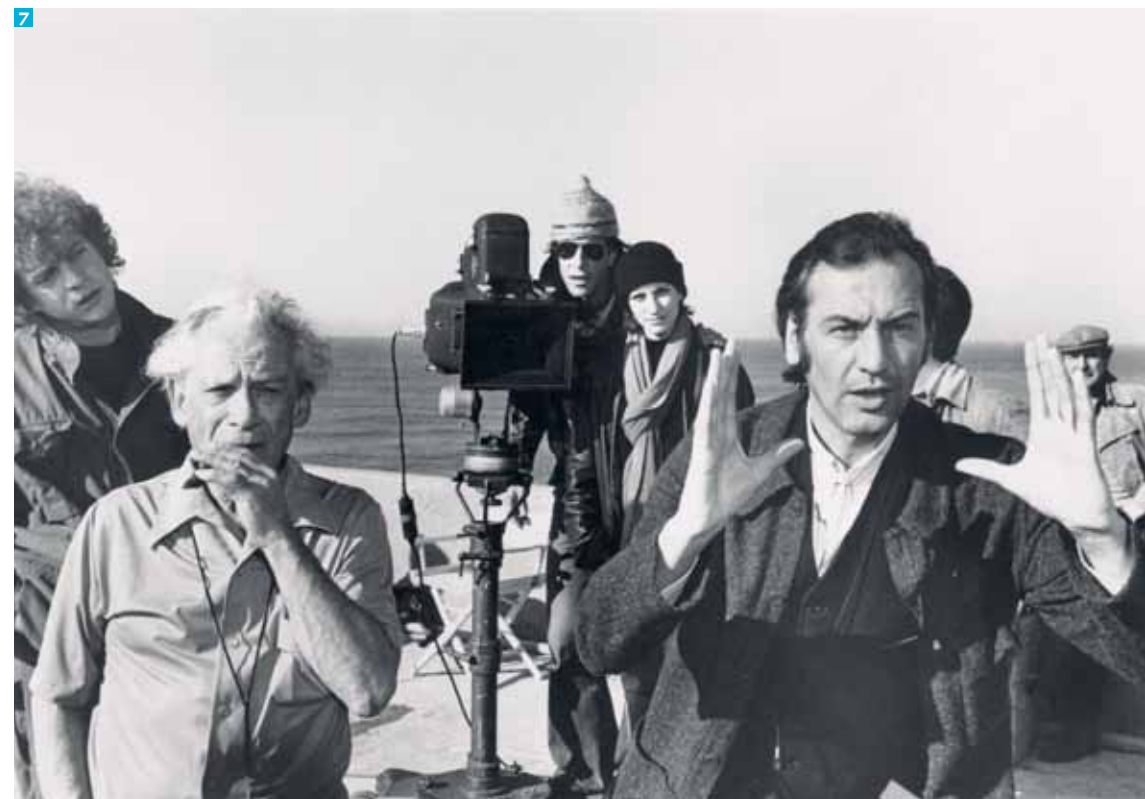
Han var besatt av amerikanske filmer, popkultur og musikk, som trakk ham til USA, hvor han gjennom sin tolkning av kontinentet ga amerikanerne et nytt, skrått blikk på egen kultur.

– Å komme utenfra til USA som filmskaper var en privilegert posisjon. Jeg lærte på den brutale måten at jeg ikke hadde det i meg å lage «amerikanske filmer». Jeg aksepterte at jeg for alltid kom til å forbli en europeisk filmskaper, og at jeg aldri kom til å fornekte mitt romantiske, tyske hjerte. Det gjorde meg istand til å lage filmer i USA som hadde sin egen synsvinkel, full av kjærlighet til det amerikanske landskapet og amerikanske karakterer, sier Wenders.

Filmskaperen mener at akkurat dette var veldig uvanlig for det amerikanske publikum på den tiden. »

70 ÅR I ÅR. Wim Wenders åpnet nylig en fotoutstilling på Blain Southern i Berlin og kommer til Norge for førpremier på «Every Thing Will Be Fine» i november.

WENDERS TI SENTRALE FILMER

«Die Angst des Tormanns beim Elfmeter» (1972)

Skrevet av Peter Handke, og er Wenders første film som når USA. En keeper blir sendt av banen og besøker en kino hvor han blir kjent med en billettselger, som han dreper.

«Alice in den Städten» (1974)

Den første i road movie-trilogien om en fotograf som ender opp med ansvaret for en jentunge, og sammen drar de på tur. Basert på en roman av Peter Handke.

«Kings of the Road» (1976)

Road movie om projektorreparatøren Bruno Winter som møter en deprimeret haiker og kjører langs den vesttyske grensen. Mottok kritikerprisen i Cannes.

«The American Friend» (1977)

Løst basert på boken «Ripley's Game» med Dennis Hopper i rollen som den kriminelle Ripley. Han lurer en syk mann til å begå et drap.

«The State of Things» (1982)

Handler om et filmteam som strandet på et kysthotell utenfor Lisboa når produksjonen går tom for penger. Skrevet av Robert Kramer.

«Paris, Texas» (1984)

Kultfilm om en mann (Harry Dean Stanton) som blir funnet forvillet i ørkenen etter å ha vært borte i fire år. Vant Gullpalmen i Cannes.

«Lidenskapens vinger» (1987)

Filosofisk kjærlighetshistorie som vant regiprisen i Cannes. Om englene som passer på Berlin og om Damiel som forelsker seg i en kvinne på jorden.

«Buena Vista Social Club» (1999)

Oscarnominert dokumentar om hvordan Ry Cooder samlet cubanske musikere for å lage et album og holde konserter i Amsterdam og i Carnegie Hall i New York. Hjalp musikere til verdensberømmelse.

«Pina» (2011)

En hyllest i 3D til den tyske danseren og koreografen Pina Bausch. Wenders var en god venn av Bausch, som døde i 2009, like før innspillingen.

«The Salt of the Earth» (2014)

Om den berømte, brasilianske fotografen Sebastião Salgado som har dokumentert mennesker, menneskelig lidelse og planeten i over 40 år. Et samarbeid med Salgados sønn.

MESTERVERK. Bruno Ganz 1 og Solveig Dommartin 3 i «Lidenskapens Vinger» fra 1987. **TRILLER.** «The American Friend» med Dennis Hopper bak rattet. **ROAD MOVIE.** «Alice in den Städten». **GJENOMBRUDDET.** Harry Dean Stanton og Nastassja Kinski i «Paris, Texas».

TRØBBEL. Filmcrew i «The State of things». I november viser Cinemateket i Oslo mange av Wenders tidlige filmer.

1 SJÅFØR. Wim Wenders under innspillingen av «Buena Vista Social Club». Nå skal han lage oppfølgeren. 2 FILMBALLETT. «Pina» var en hyllest i 3D til den tyske danseren og koreografen.

3 LIKESINNET. Wenders fulgte en annen rastløs sjel i «The Salt of The Earth» – fotografen Sebastião Salgado.

DEN SOM LEVER I ET SAMFUNN FULLT AV REGLER, VET AT HAN HAR EN OUTSIDER INNI SEG, MEN ER IKKE SÅ MYE I KONTAKT MED HAM. OUTSIDEREN ER DEFINITIVT DEN MEST INTERESSANTE, HAN ER PÅ MANGE MÅTER EN METAFOR FOR HVEM VI EGENLIG ER

WIM WENDERS filmskaper og fotograf

» – Noen kritikere ble faktisk merkelig fornærmet; «trenger vi liksom europeere til å fortelle oss hvordan vi er?» Amerikanere var ikke vant til å se inn i et spill som de ikke hadde laget selv, sier han.

– De tok det som en selvfølge at de skulle lage film over hele kloden, om andre mennesker og kulturer, men ble ganske perplekse når det for en gangs skyld var motsatt.

Wenders fascinasjon for og kjærlighet til det amerikanske var ikke ukomplisert. Hans kritiske blikk og et visst motsetningsforhold mellom Europa og USA kom blant annet til uttrykk i sitater som «amerikanerne har kolonisert vår underbevissthet» fra «Kings of the Road», den siste av Wenders roadmovie-trilogi. At Wenders er en evig loffer gjenspeiles både i filmskaperens filmer og fotografier av forlatte landskap. Han vender stadig tilbake til den drivende sjelen, den ensomme ulven.

– Jeg tror vi alle har nomadiske instinkter i oss. Selv den som er blitt litt satt, har fremdeles en nomadisk side, det er noe vi mennesker har hatt siden tidenes morgen. Og en outsider er mennesket i sin aller ypperste eksistensform, sier han.

– Den som lever i et samfunn fullt av regler, vet at han har en outsider inni seg, men er ikke så mye i kontakt med ham. Outsideren er definitivt den mest interessante, han er på mange måter en metafor for hvem vi egentlig er.

GJENSYN MED KLASSIKERNE. Etter to perioder i USA har Wenders flyttet hjem til Berlin for godt, men han var nettopp i New York for å overvære visningen av «Wim Wenders: Portraits Along the Road», en samling av hans gamle, legendariske filmer. Det var en fin bursdagsgave; i 2002 gikk selskapet som eide produksjonsselskapet hans konkurs, og Wenders har fortalt i et intervju med Indiewire at han mistet alt han noensinne hadde laget. For tre år siden klarte han, ved hjelp av World Cinema Foundation, å kjøpe tilbake rettighetene til samtlige. I stedet for å eie filmene personlig, opprettet han en stiftelse som har restaurert og digitalisert de eldste filmene.

«Alice in den Ståden» (1973), «Lidenskapens vinger» (1987) og gjennombruddsfilmen «Paris, Texas» (1984) er noen av klassikerne som nå turnerer kinoer i USA. MoMA i New York hyllet Wenders tidligere i år,

og han er blitt feiret med filmatiske tilbakeblikk over hele verden.

– Wim Wenders har gått fra å være en spennende filmskaper til en dokumentarist av de sjeldne. Han skapte filmer som er vanskelige å sette i bås. Det var noe med hans poetiske blikk på verden som var helt unikt. Wenders samarbeidet også med de beste musikerne, komponistene, og skapte en suggerende atmosfære samtidig som han sa noe viktig om å være til i verden, sier Svend B. Jensen, direktør i det norske filmdistributørselskapet Arthaus.

Restaureringen av filmene var en tidsreise. Han sier at han fikk studere karrieren på nytt, alt han kunne gjort annerledes, men han ville ikke forandret noe.

Wenders har en nesten innadvendt ro, studerer hendene og snakker i lange setninger. Først når han har resonert ferdig ser han opp og smiler bredt. Han er en regissør som tar seg tid, dveler med kamera og ofte lar bildene tale for seg.

– Vesttysk film kom litt sent i gang etter Annen verdenskrig, mye på grunn av amerikansk kontroll over filmindustrien. I en brytningstid med nye verdier og generasjonsmotsetninger, ønsket de unge regissørene

å fornye vesttysk film på en tid da nasjonal film og kunstfilmen var fremtredende i Europa, sier Anne-Lise With, høyskolelektor i filmvitenskap ved Høgskolen i Lillehammer.

– Wenders var poetisk og nyskapende med sine langsomme svart-hvitt-filmer om unge menn på søken, dels fremmedgjorte i sitt liv. Dette nyskapende ser vi også i en senere film, «Lidenskapens vinger», hvor historien er fortalt ut fra englens synsvinkel, sier With.

Flere av filmene, som nevnte «Paris, Texas» og den første filmen i road movie-trilogien hans, «Alice in den Ståden», er blitt kalt rene mesterverk, mens noen av de senere titlene ikke ble like varmt mottatt.

– Det var noe banebrytende og *larger than life* over filmene hans fra 1970-tallet, uten at det ble for pompøst. Så ble han vel litt tyngre på labben og laget etterhvert mer symbolpregede filmer som ikke slo like godt ut, før han var tilbake med dokumentarene som føltes veldig friske og ekte. Med sin siste drama-film «Every Thing Will Be Fine» er han igjen mye mer nedpå og ekte, på et nivå hvor han hører hjemme, mener Arthaus-direktør Jensen.

DETTE VÅR FØRSTE GANG I LØPET AV MINE 45 ÅR SOM FILMSKAPER AT JEG HAR FÅTT ET MANUS OG SAGT:

«YES! DETTE ER NOE JEG VIL LAGE»

WIM WENDERS filmskaper og fotograf

NORSK BABY. «Every Thing Will Be Fine» hadde premiere under filmfestivalen i Berlin i februar. Filmen er laget i 3D, med James Franco, Charlotte Gainsbourg og Rachel McAdams i rollene, og kommer på norsk kinoer i november. Manuset er skrevet av Bjørn Olaf Johannessen, som sammen med Erlend Loe og Per Schreiner sto bak NRK-serien «Kampen for tilværelsen».

– Det var hans baby, han bragte den til meg og sammen ble vi foreldre, sier Wenders om manuset.

Wenders ble fascinert av nordmannens skrive-talent da han var juryleder for en konkurranse under Sundance-Festivalen i 2006, der Johannessen vant NHK International Filmmakers Award for spillefilm-manuset «The Spring Ritual» som endte opp med å bli «Nowhere Man», regissert av Patrice Troye.

Wenders ga nordmannen visittkortet sitt, og sa: «Hvis du skriver noe nytt, send det til meg».

– Jeg var nysgjerrig på hva det ville bli av ham. Det er ikke ofte du ser et manus som er så godt skrevet og originalt, og jeg tenkte at hvis han skriver ett til kan jeg kanskje hjelpe ham.

Årene gikk, Wenders glemte fyren, glemte hva han het – til han mottok en konvolutt.

– Jeg ble overrasket, ingen manus kommer direkte til meg og jeg forsto ingenting før jeg begynte å lese og skjønte at det måtte være den unge nordmannen. Jeg leste manuset nøye og ble grepet, forteller filmskaperen.

Filmen bygger på alle bilkjøreres mareritt: I filmen ruller forfatteren Tomas (James Franco) rundt på måfå en vinterdag etter en krangel med kjæresten, og ved et uhell kjører han på en gutt. Tomas blir fanget av en skyldfølelse som forfølger ham i mange år.

– Det er noe vakkert i måten han skriver på. Noe enkelt og svært elegant. Enkelhet er i dag det mest krevende av alt. Filmen forteller historien til to familier over en periode på tolv år. Hvordan får du det til? Hvordan skrive en kompleks fortelling om tilgivelse og helbred over så lang tid? Han fant en nydelig tilnærming, med en sparsommelig, men vakker dialog. Han er en veldig god forfatter, sier Wenders, som ikke aner hvor mange manus han mottar i løpet av et år.

– Dette var første gang i løpet av mine 45 år som filmskaper at jeg har fått et manus og sagt: «Yes! Dette er noe jeg vil lage.»

1 ØDE LANDSKAP. – Fotograferingen er det eneste som roer meg, sier Wim Wenders. Her et pariserhjul i Armenia, 2008. 2 STILLE. Gatehjørne i Butte, Montana, 2003. 3 TIDLØST. To biler og en kvinne som venter, Houston, Texas i 1983. 4 SPOR. Berg-og-dal-bane i Montréal, Canada, 2013, fra hans nåværende utstilling «Time Capsules. By the side of the road» på galleriet Blain Southern i Berlin.

ALE FOTO: WIM WENDERS / BLAIN SOUTHERN

TRE OM WIM WENDERS

FOTO: MELISA FRIHOVIC / JØGENS MÆRINGSKY

Bjørn Olaf Johannessen manusforfatter

– Wim Wenders lager gode, annerledes filmer, en typisk art-haus-regissør som stadig kaster seg ut på dypt vann. Han gjør ting som interesserer ham, og han beveger seg hele tiden. Selv om noen av filmene er middels vellykket er det alltid noe interessant i dem, og at han i en alder av 70 år er blitt en pionér innen 3D er ganske stilig. Han er enormt fokusert og tilstede når han jobber, noe jeg beundrer veldig.

FOTO: SPERANZA FILM

Margreth Olin filmskaper

– Wenders får steder og historier til å titte tilbake på oss, som om hans fortolkninger forteller meg noe om hvem jeg er og hvilke minner av bærer av oss som mennesker. I 2013 ble jeg invitert av Neue Road Movies og Wenders til å lage en av filmene i «Cathedrals of Culture». «Pina» fra 2011 gjorde at jeg kjøpte meg 3D-tv og at ballett fikk en helt annen betydning som kunstform for meg.

FOTO: ERLE KYLLINGMARK

Yngve Sæther produsent i Motlys

– Han representerte en ny følsomhet, og ble for meg en dør-åpner til andre filmskaperne som Jim Jarmusch. Wenders var en så stor inspirasjon at jeg laget en svart-hvit kortfilm inspirert av «Himmelen over Berlin», og da jeg møtte ham i Göteborg for noen år siden, fikk jeg bekreftet at han er en sympatisk og åpen mann. De senere filmene har vært en liten nedtur, så jeg prøver å unngå dem for ikke å ødelegge gammel kjærlighet.

JEG TROR JEG SKILER MEG FRA FILMSKAPERE SOM BRUKER MUSIKK
SOM INGREDIENS. FOR MEG ER DEN EN LIKEVERDIG DEL AV DET
FILMEN HANDLER OM, IKKE NOE DU LEGGER PÅ ETTERPÅ

WIM WENDERS filmskaper og fotograf

» Den norske forfatteren, som også har skrevet manus til Erik Skjoldbjærns nye film, «Pyromanen», ble overrasket:

– Det mest surrealistiske var da jeg fikk beskjed tilbake om at han faktisk ville ha det, sier Bjørn Olaf Johannessen.

Sammen jobbet de med teksten i to år, Johannessen ble med Wenders til Canada og Berlin. Filmskaperen insisterte på at nordmannen fulgte filmingen, og var stadig i Oslo for etterarbeidet av filmen. Forfatteren hadde ikke 3D i tankene da han skrev filmen.

– Det var en pirrende tanke at 3D kunne være noe annet enn effektmakeri. Filmen er et pionérprosjekt som det første, rene drama i 3D, som gjør at du kommer tettere inn i rommet, tettere på karakterene, sier manusforfatteren.

VÆRT MED PÅ ALT. 3D er et verktøy filmskaperen mener er misbrukt av blockbustere for å skape effekter, i stedet for som et språk for historiefortelling.

– Jeg har jobbet med folk som startet i stumfilmens tid. Henri Alekan, filmfotograf på «Wings of Desire» og «State of Things», var assistent på stumfilmer på 1920-tallet, det var der han lærte håndverket. Jeg har jobbet med skuespillere som har spilt i filmer av Fritz Lang og jeg har laget «The Brothers Skladanowsky», deler av «Lisbon Story» og «The Soul of a Man» med håndveivede kamera, så jeg var med på begynnelsen, og nå får jeg jobbe med den digitale teknologien og fremtidens film, forteller Wenders.

Han synes det har vært et enormt sprang, at det er imponerende hvordan denne kunsten, håndverket og yrket har utviklet seg.

– Det er et fantastisk privilegium å få være vitne til det hele, og det ville vært idiotisk å si «nå er

det er en lukket bok». Den er i ferd med å åpnes! sier en engasjert Wenders.

– Ikke mange vet hva de skal bruke 3D til ennå, dette er bare begynnelsen. Og virtuell virkelighet er like rundt hjørnet, som kommer til å bli et helt annet kapittel, og jeg har ikke tenkt å gå glipp av det, heller.

Uken hans er et tett lappeteppes av avtaler, intervjuer, filmprosjekter, utstillinger, han er en like effektiv maur som før.

– Fotograferingen er det eneste som roer meg, som sakter ned tiden og gir meg et annet perspektiv på ting enn når jeg lager film. Jeg har dette privilegiet hvor jeg kan ta et skritt ut, som kanskje gir meg energien og viljen jeg trenger for å finne ut hva som skal bli det neste, sier han.

Han bremses ikke, tvert imot, men han tenker.

– Da jeg var 24 og begynte å lage film, tenkte jeg at jeg kunne lage uendelig mange filmer – og lenge så det sånn ut. Nå innser jeg at det ikke er uendelig med tid, også fordi produksjonen tar mye lengre tid enn før. «Every Thing Will Be Fine» tok fem år, «The Salt of the Earth» tok tre, «Pina» tok tre ... det tar tid. Så når du er 70, blir det viktigere hva du ikke vil gjøre enn hva du vil gjøre.

Alexandre Desplat («Kongens tale» (2010), «Operasjon Argo» (2012)) har komponert musikken til «Every Thing Will Be Fine», spilt inn med Göteborgs symfoniorkester. For musikkfrelste Wenders er lyden ekstremt viktig.

– Jeg tror jeg skiller meg fra filmskaperne som bruker musikk som ingrediens. For meg er den en likeverdig del av det filmen handler om, ikke noe du legger på etterpå. Koblingen av bilde og musikk er fremdeles det mest avgjørende øyeblikket i filmskapningen, og iblant selve årsaken til at jeg lager en film, sier han.

RASTLØSE MENN. Wenders nysgjerrighet har gjort at han også har oppsøkt andre kunstnere. Det har resultert i oscarnominerte dokumentarer som «Buena Vista Social Club» (1999) og «Pina» (2011), om den tyske danseren og koreografen Pina Bausch, samt fjorårets «The Salt of the Earth», et portrett av den brasilianske fotografen Sebastião Salgado, som han regisserte sammen med fotografens sønn, Juliano Ribeiro Salgado.

Hele karrieren har Wim Wenders fortalt historier om menneskets sjel og i Sebastião Salgado fant han en likesinnet.

– Vi er like gamle og skjønnte fort at vi hadde mye til felles. Der har du en annen rastløs mann, en til som aldri stanser. Han er en ekte oppdager. Jeg har ansett meg selv som en hvileløs fyr som alltid er på vei, men den mengden reising som Sebastião gjorde og fremdeles gjør, overgår min fatteevne. Akkurat nå har han vært en måned i Amazonas, hvor han lever sammen med en lokal stamme. Han forsvinner. Fordi han gjør denne utrolige tingen, han bor med folk. Han fotografere mennesker, noe jeg aldri gjorde, det er ikke min greie, forteller Wenders.

– Jeg deler livene til mine karakterer når jeg gjør fiksjonsfilm. En fyr som Tomas i «Every Thing Will Be Fine» blir veldig nær meg, de gamle mennene i «Buena Vista Social Club» og danserne i «Pina» kommer nær, men jeg går ikke inn i noens liv som Sebastião gjør. Det var nok av ren nysgjerrighet på hva det er som driver en mann som ham at jeg ville lage denne filmen, forteller Wenders.

Regissøren sier det var vanskelig å overtale kona, Lélia Wanick Salgado, til å være med i dokumentaren.

– Men det var helt nødvendig, fordi det var tydelig at hun var drivkraften bak denne mannen, og at hun delte en like stor del i mye av arbeidet hans. Samtidig »

FOTO: DONATA WENDERS / MONGREL MEDIA

NORSKFØDT 3D-FILM. Wim Wenders med James Franco som har hovedrollen i «Every Thing Will Be Fine», med manus av Bjørn Olaf Johannessen.

POENGET ER IKKE Å LANDE ET BILDE MED DET SAMME,
DET ER Å HAVNE I EN DIALOG MELLOM MEG OG STEDET SOM
KAN ENDE I ET FOTOGRAFI, SOM EN PREMIE

WIM WENDERS filmskaper og fotograf

» ville jeg ikke gå inn på det private, for eksempel levde han i et veldig konfliktfylt forhold til sin sønn som du gjetter litt og skjønner av det sønnen forteller, men jeg ville ikke at det skulle være hovedhandlingen.

Juliano Ribeiro Salgado ønsket å finne igjen faren gjennom dokumentaren, og han kom nær – noe Wenders også valgte å utelate. Det eneste han angrer, er at Rodrigo, Salgados andre sønn som har Downs syndrom, ikke er å se, bare såvidt som baby.

– Vi kunne inkludert at han nå er en voksen mann og lever som kunstmaler, sier han.

ØYET SOM SER. Wim Wenders vet hva det vil si å ha en partner som forstår det oppslukende i livet. Han har vært gift fem ganger, med fotografen Donata Wenders siden 1993. Hun jobber som fotograf på filmene hans, i tillegg til sine egne prosjekter.

– Fotografen på settet er de eneste andre øynene som ser alt. Hun ser forholdet med teamet, med filmfotografen, hun ser det intime forholdet mellom alle skuespillerne. Om kvelden er Donata den eneste som faktisk vet hva som skjedde den dagen, den eneste som vet om jeg fikk noe i nærheten av hva jeg ønsket, hun

er den eneste som vet om det skjedde en katastrofe ingen la merke til. Det er så godt å ha noen som jeg ikke har en eneste hemmelighet for, og Donata er veldig, veldig direkte i sine meninger, forteller Wenders.

– Det er ganske fantastisk å ha et øye som du kan stole 100 prosent på, og som alltid er der. Hver dag vi jobber sammen gjør forholdet vårt dypere og bedre og viktigere, sier Wenders.

De to går bare hver sin vei når de fotograferer – Wim Wenders kun med analoge kameraer.

– At fotografiet kan vise noe som faktisk eksisterer, er en nær utdødd tanke i dag. Det representerer per definisjon noe oppfunnet og manipulert, ikke noe forevige.

Han har prøvd, handlet inn dyre digitalkameraer, men de ble aldri venner:

– De digitale maskinene lokker deg til å ta bilder midt i oppdagelsen, og du sjekker med det samme hva du har fått, så produktet er der før du er i kontakt med stedet. Poenget er ikke å lande et bilde med det samme, det er å havne i en dialog mellom meg og stedet som kan ende i et fotografi, som en premie. Hvis den dialogen er visket ut, hvordan kan det være igjen

noe vakkert, noe av verdi? sier han og klapper hendene sammen som et punktum.

Kameraet er alltid med, men malingen som en gang var hans lidenskap, er det verre med. Et lite akvarellskrin og papir i postkoststørrelse får plass i lommen på tur, det er alt.

– Foruten noen småting, maler jeg ikke lenger, sier Wim Wenders, løfter blikket.

– Jeg vil ikke være en amatør.

VEILANDSKAP. En aspargesåker med en rød utedo i det fjerne. Potsdamer Platz i Berlin under bygging, en tom drive-in-kino i Canada. Bildene fyller to etasjer i galleriet og venter på tysk presse, som gjerne kaller Wim Wenders «vår fremste nålevende filmskaper».

Utstillingen rommer flere ferske fotografier, og de fleste er tatt på veien i USA eller Tyskland. I bildene er det nesten ikke et ansikt i sikte. Wenders lar stedene portrettere menneskene.

– Hvis de fremdeles var der, ville du ikke sett hva de etterlot. Jeg er interessert i fraværende mennesker. Bildene sier mer om oss når vi er borte, når de skamløst kan avsløre hva vi har gjort. **D2**